NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA

Młodzież w Systemie Nieodpłatnej Pomocy

facebook.com/NieodplatnaPomoc

np.ms.gov.pl

Czy wiesz, że wszyscy, nawet osoby poniżej 18 roku życia, mogą korzystać z **Systemu Nieodpłatnej Pomocy?**

Do Punktów Nieodpłatnej Pomocy możesz zwrócić się ze sprawami, które dotyczą m.in.:

- podjęcia pierwszej pracy,
- decydowania o zarobkach,
- korzystania z opieki medycznej,
- pomocy społecznej,
- korzystania z bankowości,
- konfliktów w szkole i z rówieśnikami,
- korzystania z mediów społecznościowych i Internetu.

Zapoznaj się z poniższym materiałem
i dowiedz się więcej o problemach,
które mogą dotyczyć osób poniżej 18 roku życia!

SPIS TREŚCI

MAM PONIŻEJ 18 LAT...

Czy mogę skorzystać z Systemu Nieodpłatnej Pomocy? 4

Czym mogę skorzystać z mediacji? 6

Czy mogę podjąć pracę? 8

Czy mogę decydować o swoich zarobkach? 9

Czy mogę skorzystać z opieki medycznej? 10

Jakie prawa ucznia mi przysługują? 11

Jakie zagrożenia mogą mnie spotkać w Internecie i social mediach? 12

Czy mam dostęp do pomocy społecznej? 14

Czy mogę założyć konto w banku? 15

Czy mogę samodzielnie robić zakupy? 16

MAM PONIŻEJ 18 LAT...
CZY MOGĘ SKORZYSTAĆ
Z SYSTEMU NIEODPŁATNEJ POMOCY

TAK!
System Nieodpłatnej Pomocy kierowany jest do osób, które nie mogą pokryć kosztów odpłatnej usługi prawnika. Ma na celu zapewnienie takim osobom równego dostępu do pomocy prawnej.

Jeżeli zmagasz się z problemem prawnym – jesteśmy właśnie dla Ciebie!

Zgłoś się do naszego punktu,
gdzie uzyskasz więcej informacji o zasadach pomocy.

System Nieodpłatnej Pomocy składa się z:

- Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego,
- Nieodpłatnej Pomocy Prawnej,
- Nieodpłatnej Mediacji.

Nieodpłatna Pomoc
jest całkowicie bezpłatna.

Zapisanie się na poradę jest bardzo proste.

Możesz zapisać się:

telefonicznie – korzystając ze specjalnego powiatowego numeru do zapisów,

elektronicznie – pisząc na podany przez powiat adres e-mail lub zapisując się przy pomocy formularza dostępnego na stronie zapisy-np.ms.gov.pl,

osobiście – udając się do starostwa powiatowego lub do wybranego punktu.

W każdym powiecie są co najmniej 2 punkty:

- 1 punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej,
- 1 punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego.

Nie musisz się zapisywać na poradę w swoim powiecie – możesz wybrać dogodne miejsce dla siebie.

PAMIĘTAJ!
Z Systemu Nieodpłatnej Pomocy mogą korzystać również osoby poniżej 18 roku życia!

MAM PONIŻEJ 18 LAT...
CZY MOGĘ SKORZYSTAĆ Z MEDIACJI

TAK!
Mediacja kierowana jest do wszystkich osób, które znajdują się w sytuacji konfliktowej i chcą ją rozwiązać. **Mediacja** zawsze jest poufna – to znaczy, że zarówno mediator, jak i uczestnicy zobowiązani są do zachowania w tajemnicy wszystkiego, czego dowiedzieli się podczas spotkań.

Mediacja to przede wszystkim rozmowa. Prowadzi ją **mediator**.

Mediator

- Pomaga uczestnikom mediacji dojść do porozumienia, bez potrzeby stawania przed sądem,
- wspiera przebieg mediacji oraz łagodzi napięcia, które powstają podczas rozmowy,
- to osoba trzecia, która jest neutralna i bezstronna.

Co to oznacza?

- Mediator nie narzuca nikomu swojego zdania,
- w równy sposób angażuje się w pomoc obu stronom konfliktu,
- nie ocenia uczestników mediacji, ani ich zachowań,
- nie jest sędzią, czyli nie wskazuje winnego.

Listę stałych mediatorów znajdziesz na stronach internetowych sądów.

Zadaniem **mediacji** jest wypracowanie rozwiązania, z którego będą zadowolone obie strony.

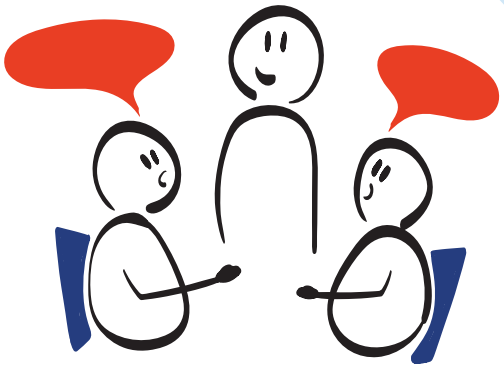

W ramach Systemu Nieodpłatnej Pomocy możesz
również skorzystać z Nieodpłatnej Mediacji.

Jak można skorzystać z Nieodpłatnej Mediacji?

Nieodpłatna Mediacja prowadzona jest w ramach Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego oraz samodzielnie.
Możesz z niej skorzystać w każdym powiecie.

Masz konflikt ze swoimi rówieśnikami?
Jeżeli nie możesz dojść do porozumienia np. ze swoimi kolegami ze szkoły – udaj się do punktu i skorzystaj z Nieodpłatnej Mediacji.

Czy wiesz, w jakich jeszcze sprawach możesz skorzystać z mediacji?

- Kłótnie i nieporozumienia np. pomiędzy rówieśnikami,
- niszczenie mienia,
- wyśmiewanie się z innych ze względu na ich wygląd, ubranie, pochodzenie czy zachowanie,
- spory sąsiedzkie,
- sprawy rodzinne np. alimenty, rozwód,
- ale też sprawy pracownicze np. warunki pracy i wynagrodzenia,
- i inne.

Czy wiesz, że obchodzimy Międzynarodowy Dzień Mediacji?

Międzynarodowy Dzień Mediacji
to święto poświęcone promowaniu informacji o pokojowym rozwiązywaniu konfliktów.
Obchodzony jest w trzeci czwartek października.

W Polsce obchodzimy również w tym czasie **Tydzień Mediacji**. W trakcie Tygodnia Mediacji sądy organizują konferencje, warsztaty i spotkania z mediatorami.

MAM PONIŻEJ 18 LAT...
CZY MOGĘ PODJĄĆ PRACĘ

TAK!
Pracownikiem może być osoba pełnoletnia, jednak przepisy prawa pozwalają na zatrudnienie młodszych osób w szczególnych warunkach. Takie osoby nazywamy **młodocianymi**.

Młodociany musi mieć:

- ukończone 15 lat,
- ukończoną co najmniej ośmioletnią szkołę podstawową,
- zaświadczenie lekarskie stwierdzające, że dana praca nie zagraża jego zdrowiu.

Jeżeli masz mniej niż 15 lat i chcesz pracować – musisz mieć zgodę swoich rodziców lub opiekunów prawnych.

Jeżeli masz mniej niż 13 lat – niestety nie możesz podjąć jeszcze pracy.

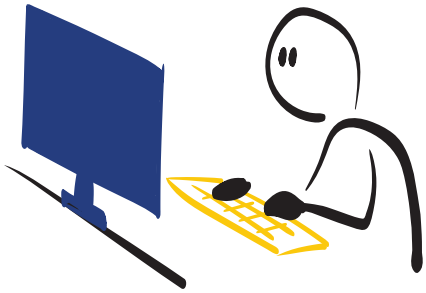

PAMIĘTAJ!
Masz podobne obowiązki i prawa jak w przypadku innych pracowników:

- możesz korzystać z urlopu wypoczynkowego lub przerwy w pracy,
- możesz skierować sprawę do sądu, domagając się zapłaty wynagrodzenia w kwocie przynajmniej minimalnego wynagrodzenia,
- możesz dalej uczęszczać na swoje lekcje,
- masz prawo do dłuższego odpoczynku.

Oraz możesz skorzystać z **Systemu Nieodpłatnej Pomocy**!

MAM PONIŻEJ 18 LAT... CZY MOGĘ DECYDOWAĆ O SWOICH ZAROBKACH

TAK!
Po ukończeniu 13 roku życia
możesz rozporządzać swoim zarobkiem.

Co rozumieć za słowem **zarobek**?

Zarobek to nie tylko wynagrodzenie za pracę.

Są to także inne korzyści:
- związane z działalnością twórczą lub artystyczną,
- nagrody za wygraną w konkursach,
czy w zawodach sportowych.

Jest to także stypendium.

Stypendium może być socjalne → gdy jesteś w trudnej sytuacji materialnej,
jak również naukowe → gdy osiągasz wybitne wyniki w nauce lub w sporcie.

MAM PONIŻEJ 18 LAT... CZY MOGĘ SKORZYSTAĆ Z OPIEKI MEDYCZNEJ

TAK!
Jeżeli jesteś osobą poniżej 18 roku życia
– masz prawo do bezpłatnej opieki medycznej.

Możesz korzystać z większości praw, które przysługują dorosłym:
- prawa do świadczeń zdrowotnych,
- prawa do informacji o stanie zdrowia,
- informacji o proponowanych metodach leczenia,
- prawa do wyrażenia zgody na udzielanie świadczeń zdrowotnych.

Od dnia 16 urodzin Ty i Twój opiekun prawny musicie wyrazić świadomą zgodę na każdy zabieg medyczny oraz badanie.

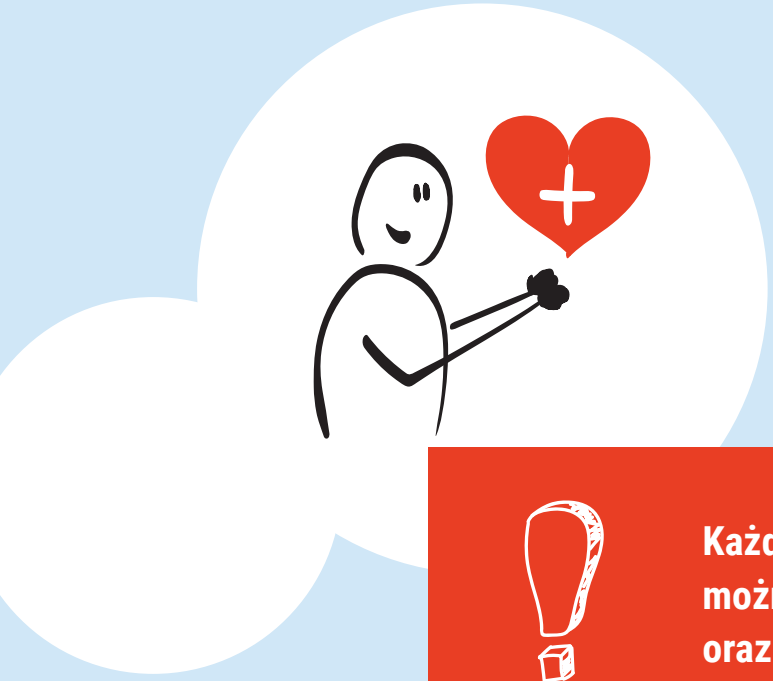

Pamiętaj, że Twój rodzic zawsze może być obecny z Tobą w szpitalu!

Każde naruszenie praw osoby poniżej 18 roku życia można zgłosić do Rzecznika Praw Pacjenta oraz Rzecznika Praw Dziecka!

JAKIE PRAWA UCZNIA MI PRZYSŁUGUJĄ

Prawa ucznia to katalog czynności, które mogą wykonywać uczniowie. Są to też uprawnienia przysługujące uczniom. Ich listę możesz znaleźć między innymi w kodeksie ucznia czy też regulaminie szkoły.

Każda szkoła musi dokładnie określić, co jej uczniowie mogą robić, a także co im przysługuje.

Katalog praw ucznia:

- prawo do nauki,
- prawo do informacji i sprawiedliwej oceny,
- prawo do rozwijania zainteresowań,
- prawo do bezpieczeństwa, wiedzy o bezpieczeństwie i uzyskania pomocy,
- prawo do swobody wypowiedzi, myśli, sumienia i wyznania,
- prawo do prywatności,
- prawo do godności.

W polskim prawie przewidziano obowiązki ucznia.

Obowiązki ucznia określa się między innymi w statucie szkoły oraz kodeksie ucznia.

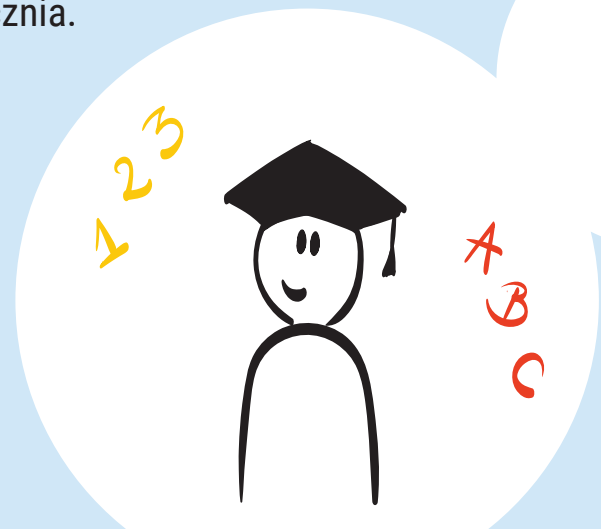

JAKIE ZAGROŻENIA MOGĄ MNIE SPOTKAĆ W INTERNECIE I SOCIAL MEDIACH

Cyberprzemoc

Media społecznościowe służą do kontaktu ze znajomymi, są przestrzenią edukacyjną oraz miejscem rozrywki. Niestety czasami są także miejscem cyberprzemocy, czyli agresji elektronicznej. Rówieśnicy dokuczają innym, a przemoc polega w tym przypadku np. na włamaniu się na konto, podszywaniu pod inną osobę, czy rozsyłaniu kompromitujących materiałów.

Osoby poniżej 18 roku życia często nie przyznają się bliskim, że spotykają się z cyberprzemocą. Boją się, że problem może się nasilić oraz zdarza się, że są szantażowane. Dodatkowo trudność sprawia to, że treści zamieszczone w Internecie mogą w nim pozostać przez bardzo długi czas.
Pamiętaj – jeżeli jesteś ofiarą cyberprzemocy, zgłoś to zaufanej osobie!

Kradzież danych osobowych

…to duże niebezpieczeństwo i szereg zagrożeń! Osoba poniżej 18 roku życia może nie zdawać sobie sprawy z ryzyka i udostępniać w Internecie swoje dane osobowe. Z łatwością dzieli się numerem telefonu, adresem zamieszkania, nazwą szkoły czy miejscem, w którym spędza wolny czas. Przestępcy mogą wykorzystać te informacje, aby zdobyć więcej danych, np. numer konta bankowego rodziców.
Pamiętaj – to ważne, aby uważać i nie ujawniać swoich danych w Internecie!

Wyłudzenia finansowe

W tym przypadku zagrożeniem są wszelkie serwisy, które w sprytny sposób zachęcają najmłodszych do płacenia. Może być to np. zakup dostępu do dodatkowych treści czy dodatku do gier. Osoby poniżej 18 roku życia przekonywane są, że jest to „darmowe i bezpieczne". Jednak wystarczy jeden „bezpłatny" SMS, aby uruchomić regularne pobieranie wysokich opłat.
Zawsze zwracaj uwagę na to, czy serwis, z którego korzystasz, jest zaufany!
Jeżeli nie masz pewności – poproś dorosłego o pomoc.

Piractwo komputerowe

W Internecie bardzo łatwo jest znaleźć różne materiały, takie jak:
zdjęcia, filmy, muzyka czy programy komputerowe (m.in. gry).
Pamiętaj, że pobieranie ich na swój komputer bez odpowiedniej opłaty lub wiedzy autora i dalsze udostępnianie to piractwo, które jest nielegalne i uznawane za przestępstwo! Korzystaj tylko z legalnych źródeł!

Seksting

Zjawisko polega na wysyłaniu lub udostępnianiu intymnych zdjęć, nagrań, bądź wiadomości tekstowych za pomocą np. komunikatorów internetowych. Niestety często zdarza się, że takie materiały trafiają w ręce niepowołanych osób i stają się narzędziem cyberprzemocy. Pamiętaj, że takie zdjęcia i filmy mogą zostać publicznie udostępnione bez zgody osoby, która się na nich znajduje!

Uzależnienie od Internetu

Osoby uzależnione od Internetu zaczynają się izolować, mogą mieć trudności z kontaktami społecznymi, cierpieć na problemy psychiczne oraz zdrowotne, takie jak: wady kręgosłupa, osłabienie wzroku, niedotlenienie, zaburzenia koncentracji, bóle głowy czy bezsenność.

MAM PONIŻEJ 18 LAT... CZY MAM DOSTĘP DO POMOCY SPOŁECZNEJ

TAK!
Dostęp do pomocy społecznej jest jednym z podstawowych uprawnień każdego obywatela, w tym osób poniżej 18 roku życia.

Pomoc społeczna ma wspierać osoby i rodziny w zaspokajaniu niezbędnych i podstawowych potrzeb. Pomoc społeczna ma też zapobiegać trudnym sytuacjom w życiu, pomagając osobom i rodzinom stać się samodzielnymi oraz włączyć się w życie społeczności.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń,
- pracy socjalnej,
- tworzeniu i rozwijaniu potrzebnych miejsc i usług socjalnych,
- badaniu, dlaczego ludzie potrzebują pomocy społecznej,
- reagowaniu na potrzeby społeczne.

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania.

Osoby poniżej 18 roku życia za pośrednictwem rodziców bądź innego opiekuna prawnego mogą ubiegać się o pomoc społeczną.

MAM PONIŻEJ 18 LAT... CZY MOGĘ ZAŁOŻYĆ KONTO W BANKU

TAK!
Gdy skończysz 13 lat, możesz mieć własne konto bankowe, ale potrzebujesz zgody swojego opiekuna prawnego.

Oznacza to, że rodzic lub inna osoba dorosła, która się Tobą opiekuje, musi podpisać wszystkie dokumenty i zgodzić się na zawarcie umowy.

Gdy skończysz 13 lat, możesz samodzielnie decydować o pieniądzach na swoim koncie → o ile Twój opiekun prawny nie sprzeciwi się temu na piśmie.

MAM PONIŻEJ 18 LAT... CZY MOGĘ SAMODZIELNIE ROBIĆ ZAKUPY

TAK!
Osoby poniżej 18 roku życia, a powyżej 13 roku życia mogą zawierać umowy w pewnych sytuacjach.

Jeśli jednak osoba nie jest w stanie prawnie zawierać umów, to umowa może zostać unieważniona.

Osoby poniżej 18 roku, a powyżej 13 roku życia mogą zawierać umowy dotyczące drobnych, codziennych spraw, np.

- kupna gazety,
- bułki,
- czy drobnej zabawki.

PAMIĘTAJ

- Gdy mówisz „nie”, to znaczy „nie”.
- Alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy lub widzisz, że ktoś inny potrzebuje pomocy.
- Rozmawiaj o rzeczach, które Cię niepokoją.
- Reaguj na przemoc i nie bądź obojętny, nawet jeśli nie dotyczy bezpośrednio Ciebie!

**Jeśli masz problem,
zawsze możesz zadzwonić:**

- Numer alarmowy w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia (bezpłatny) – 112,
- Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę (bezpłatny, anonimowy) – 116 111,
- Dziecięcy telefon zaufania Rzeczniczki Praw Dziecka (bezpłatny, anonimowy) – 800 12 12 12,
- Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży Towarzystwa Przyjaciół Dzieci (bezpłatny, anonimowy) – 800 119 119,
- Ogólnopolski telefon dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia” (bezpłatny) – 800 120 002,
- Telefon Zaufania Młodych (płatny)– 22 484 88 04.

NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA